

JAK FACEBOOK “UNFRIENDNUL” AUSTRÁLII

- CZ24 News | 21. února 2021

Kdo vyjde ze souboje státu a firmy jako silnější?

Facebook odstavil australské uživatele od možnosti sdílet zpravodajské články a celý svět od možnosti sdílet články z australských novin. Jelikož ani programátoři ze Silicon Valley nejsou neomylní, při spouštění železné opony to poněkud přehnali a [zablokovali patrně omylem](#) i sdílení stránek některých úřadů (včetně zdravotních), charit, a – což by si snad ani Jaroslav Hašek nevymyslel – *Facebooku samotného*. Vskutku existoval na pár hodin stav, že na australském Facebooku jste nemohli sdílet Facebook.

Tento typ konfliktu zatím Facebook s žádným západním státem neměl, takže by bylo dobré prozkoumat jeho kontext.

Pro začátek: on to není boj australské vlády za práva individuálních uživatelů, čili nás, malých a snadno zašlápnutelných červíků v zarostlé bažině jménem internet. Jde o spor mezi dvěma obry: těmi digitálními na straně jedné a velkými zpravodajskými kanály na straně druhé. Facebook, Google a spol. jsou nepoměrně bohatší, ale v případě Austrálie je to zase vyváжено tím, že Murdochův konglomerát News Corp. si velmi dobře rozumí se současnou vládou, která může hájit jeho zájmy formou zákonů.

Zda nám, běžným jedincům, z tohoto zápasu mezi Sarumanem a Sauronem něco pozitivního vzejde, to si zatím netroufám odhadnout. Každopádně v této věci doporučuji šetřit sympatiemi, jako by byly na příděl, a jen pozorně sledovat, co se semele.

Základem konfliktu je spor o peníze, co jiného. Kostra sporu vypadá takto – a vůbec není specifická jen pro Austrálii, podobné námitky mají všude, mnohokrát jsem je slyšel i od českých novinářů.

Novináři: Zabrali jste drtivou většinu digitální inzerce, nemáme z čeho žít.

G+F: No a co, trh rozhodl, nebo ne?

Novináři: Nás to vytváření obsahu něco stojí, zvláště když má být kvalitní. Vy jej pak sdílíte zadarmo a ještě vyděláte na reklamě, kterou u toho zobrazíte.

G+F: Bez sdílení článků na našich sítích vám propadne návštěvnost do suterénu, přihráváme vám čtenáře a diváky.

Novináři: Diváci a čtenáři, kteří si navykli za nic neplatit, jsou nám na dvě věci. Začíná se z nás stávat hračka pro miliardáře, kteří kupují noviny pro zábavu, žijeme z milodarů.

Atd. atd.

Zamyslíte-li se nad tím chladnou hlavou, v konečném důsledku jde o záležitost autorských práv, která se u takových “hromadných vysílání” řeší poměrně obtížně, a to už od doby vynálezu rozhlasu (což je zhruba 100 let). Facebook a spol. nepochybně mají určitý zisk z toho, že si jejich uživatelé přeposílají odkazy na zajímavé zprávy (i když pod pojmem *zajímavé zprávy* se dost často skrývá *clickbait*). Google by taky nebyl tak zajímavým vyhledávačem, kdyby neindexoval žádný obsah od novinářů. Nicméně jejich, samozřejmě pro ně příznivá, právní interpretace je ta, že zveřejňovat úryvky je férové užití, za které podle autorského zákona netřeba platit.

Tady se autorský zákon ocitá v úzkých, protože kdyby na jedné straně “zatrhl” veškeré citace z cizího obsahu, stal by se naprosto nepoužitelným; a pokud by byly zpoplatněny i pouhé odkazy (URL) na články, zmrzačilo by to fungování světové informační pavučiny (webu) jako takové. Na druhou stranu výše zmíněný problém není zrovna banální a jde přitom o speciální případ daleko obecnější otázky, komu skutečně patří data uložená na serveru společnosti X a kdo si o nich může rozhodovat.

Austrálie není prvním státem, kde k takovému vývoji došlo. Ve Španělsku [zablokoval Google](#) roku 2014 svoji službu *Google News* z velmi podobného důvodu; španělské zákony chtěly kompenzaci pro noviny, jejichž články se na *Google News* ukazovaly; tento stav trvá dodnes. Nicméně není to ani zdaleka takový *blackout* jako v případě současného sporu Austrálie vs. Facebook. Při běžném hledání na Googlu španělské novinové články snadno najdete.

Navrhovanému australskému zákonu o tom, že noviny mají dostávat zapláceno, se Google kupodivu podřídil a například s Murdochovým konglomerátem News Corp. [čerstvě uzavřel smlouvu](#) v hodnotě 30 milionů australských dolarů. Je to méně než to, co australské novinové korporace původně chtěly ([10 % veškerých tržeb](#) z reklamy), ale patrně jim to stačí. Facebook na to šel jinak a vyhlásil tomuto záměru digitální válku s tím, že *hin sa hukáže*, kdo je na kom závislejší a kdo nakonec přileze ke křížku.

Podle mého názoru se tím Zuckerberg & spol. vystavují pořádnému riziku, protože australská vláda je v současné době poměrně populární – hlavně kvůli tomu, že udržela úmrtnost na Covid ve [velmi nízkých číslech](#) a každodenní život tam funguje o dost normálněji než

v jiných částech světa, o ČR už vůbec nemluvě. (Cenou za to bylo [razantní omezení](#) mezinárodního cestovního ruchu. Australané mají z anglickojazyčných médií výborný přehled o tom, jak vypadají morové rány v Británii a v USA, takže se s tím smířili. Navíc mají velkou zemi a můžou si zacestovat aspoň po ní.)

Postup Facebooku, i když má svoji vnitřní logiku, vypadá z hlediska uživatelů jako určitá forma šikany. A australská národní povaha nenese šikanu moc dobře, v tom se klokaní země poněkud podobá americkému Texasu, *fuck yeah*. I proto bych na vítězství Facebooku v tomto klání nesázel. No, uvidíme. Třeba mi k tomu australští čtenáři něco napíší; pokud ano a bude to zajímavé, rád otisknu jejich odpovědi v dalším článku.

Zajímavým detailem, který se ve většině článků nezmiňuje, je to, že součástí nového australského zákona měla být i povinnost informovat novináře [o změnách třídících a zobrazovacích algoritmů](#). To je další téma, které se asi v nejbližších deseti letech bude řešit nejenom v Austrálii, a které bude v digitálních korporacích vyvolávat velký odpor.

Algoritmy, které vám na vaši “zed” nebo do seznamu stránek řadí jednotlivé prvky obsahu, jsou dnes vesměs “černé skříňky”, samoučící systémy, jejichž detailní chování už asi nikdo živý nechápe. Totéž platí o algoritmech, které detekují a mažou zakázaný obsah, pročez občas nestačíte zírat, co všechno zmizelo ze světa.

(Například na Twitteru, kde se stále ještě občas vyskytují, mi upozornění, že “odpověď obsahuje urážlivý obsah”, ještě **nikdy** neukázalo skutečně urážlivé odpovědi; ve sto procentech případů to byly naprosté banality bez jediného sprostého slova či narážky.)

Jenže aspoň **rámcově** jim v tom Facebooku či Googlu rozumět musejí, určitě by je nenasazovali totálně naslepo, když jim na tom závisejí příjmy; a zároveň je pro ně i to *rámcové pochopení* druhem obchodního tajemství. Na druhé straně takové algoritmy zasahují fungování čím dál více jiných firem, občas i existenčně.

Není úplně jasné, zda je v pořádku, aby takové algoritmy tajemstvím *zůstaly*. Bývaly časy, kdy vám lékař či lékárník mohl namíchat nějaký elixír a neříci, co v něm přesně je; dneska musí být v příbalovém letáku všechno, a to včetně informací, ze kterých pak někteří pacienti nemají lehké spaní. (Samozřejmě ta analogie není dokonalá, já vím.) Toto je zase poněkud šedá zóna, kterou není jednoduché rozsoudit spravedlivě.

Malá poznámka na závěr: přeskočím z Austrálie k vlastnímu blogu.

Model, kdy se určitý server – třeba právě Kechlibar.net – živí buď ukazováním reklam přímo u sebe, nebo nějakým druhem monetizace vlastního obsahu na cizích serverech, mi šel vždycky silně proti srsti. I kdyby nic jiného, tak ty reklamy běžného návštěvníka pěkně štvou, překáží na displeji a stahují mu do počítače nebo do mobilu desítky megabajtů zcela zbytečných dat. Ale to by pořád byl jen ten *menší* problém.

Ten větší je v tom, že reklamní mašinerii mají v rukou právě firmy jako Google a Facebook, přičemž je očividné, že dost podstatnou část toho rozhodování dělají opravdu mrtvé, tupé algoritmy a v případě “nehody” se živého člověka ani nedovoláte.

To mi přijde asi stejně bezpečné jako tancovat rejdováka na okraji bazénu naplněného kyselinou sírovou. Jeden krok vedle a budete sežrán, přičemž jste ani nikomu (ničemu...) neposloužil jako výživný oběd; úplně zbytečný konec. V případě blogu tedy "jeden článek vedle", který nějakým způsobem spustil záhadný mechanismus vašeho vymazání z té či oné sítě, nebo vás dostal na nějakou černou listinu.

Proto místo reklam raději provozuji [Knihovní fond](#), proto také lákám čtenáře na [nákup svých knih](#); a proto taky, aniž bych jmenoval konkrétní příjemce, posílám sám měsíčně blíže neurčenou částku na podporu různých *jiných* blogů a projektů, které jsou mi sympatické (vydání knih apod). Někdy jde o pravidelný příspěvek, jindy jednorázový, třeba u akcí na HitHitu, ale podstata věci je ta samá.

Decentralizovaná síť typu "národ sobě" je **daleko odolnější**, než když si kvůli pohodlnosti a jednoduchosti necháme *de facto* určovat svoji informační dietu od lidí, jako je Zuckerberg, a od jejich záhadných robotů. Pokud si máme aspoň trochu zachovat vlastní hlavu, budeme ji potřebovat. Australské informační embargo nám to teď docela dobře ukazuje.

Autor: MARIAN KECHLIBAR

Zdroj: <https://pravyprostor.cz/>